

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2024. július 29.*

„Fellebbezés – Állami támogatások – SA.33846 (2015/C) (korábbi 2014/NN) (korábbi 2011/CP) – A hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozat közzétételét követően felmerült releváns körülmény – A támogatás kedvezményezettjének meghatározása – Az eljárás megindításáról szóló határozat módosításának közzétételére vonatkozó kötelezettség – A támogatás kedvezményezettjének észrevételei megtételéhez való joga – Lényeges eljárási szabály – Összeegyeztethetlenség a belső piaccal – A támogatás Európai Bizottság által elrendelt visszatéríttetése – Visszatéríttetendő összeg – Az érintett tagállam hatásköre”

A C-697/22. P. sz. ügyben,

a **Koiviston Auto Helsinki Oy**, korábban Helsingin Bussiliikenne Oy (székhelye: Helsinki [Finnország], képviselik: O. Hyvönen és N. Rosenlund asianajajat)

fellebbezőnek

az Európai Unió Bírósága alapokmányának 56. cikke alapján 2022. november 11-én benyújtott fellebbezése tárgyában,

a többi fél az eljárásban:

az **Európai Bizottság** (képviselek: M. Huttunen, J. Ringborg és F. Tomat, meghatalmazotti minőségben)

alperes az elsőfokú eljárásban,

a **Finn Köztársaság**,

a **Nobina Oy** (székhelye: Espoo [Finnország]),

a **Nobina AB** (székhelye: Solna [Svédország])

beavatkozó felek az elsőfokú eljárásban,

A BÍRÓSÁG (negyedik tanács),

tagjai: C. Lycourgos tanácselnök, O. Spineanu-Matei, J.-C. Bonichot (előadó), S. Rodin és L. S. Rossi bírák,

* Az eljárás nyelve: finn.

főtanácsnok: L. Medina,

hivatalvezető: Juhász-Tóth A. tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2024. február 22-i tárgyalásra,

a főtanácsnok indítványának a 2024. május 16-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Fellebbezésével a Helsingin Bussiliikenne Oy, később Koiviston Auto Helsinki Oy, az Európai Unió Törvényszéke 2022. szeptember 14-i Helsingin Bussiliikenne kontra Bizottság ítéletének (T-603/19, a továbbiakban: megtámadott ítélet, EU:T:2022:555) hatályon kívül helyezését kéri, amely ítéletben a Törvényszék elutasította a Finnország által a Helsingin Bussiliikenne Oy javára végrehajtott SA.33846 (2015/C) (korábbi 2014/NN) (korábbi 2011/CP) állami támogatásról szóló, 2019. június 28-i (EU) 2020/1814 bizottsági határozat (HL 2020. L 404., 10. o., a továbbiakban: vitatott határozat) megsemmisítése iránti keresetét.

Jogi háttér

- 2 Az [EUMSZ 108. cikk] alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 2015. július 13-i (EU) 2015/1589 tanácsi rendelet (HL 2015. L 248., 9. o.) „Fogalommeghatározások” című 1. cikke a következőképpen rendelkezik:

„E rendelet alkalmazásában:

[...]

h) »érdekelt fél«: olyan tagállam vagy személy, vállalkozás vagy vállalkozások társulása, amelyek, illetve akinek érdekeit a támogatás nyújtása érintheti, különösen a támogatás kedvezményezettje, a versenytárs vállalkozások és a szakmai szövetségek.”

- 3 E rendelet „Hivatalos vizsgálati eljárás” című 6. cikke értelmében:

„(1) A hivatalos vizsgálati eljárást kezdeményező határozat összefoglalja a vonatkozó ténybeli és jogi kérdéseket, tartalmazza [az Európai] Bizottság előzetes értékelését a javasolt intézkedés támogatási jellegére vonatkozóan, és meghatározza a belső piaccal való összeegyeztethetőséggel kapcsolatban felmerült kétségeket. A határozat felszólítja az érintett tagállamot és az egyéb érdekelt feleket, hogy nyújtsák be észrevételeiket egy meghatározott, általában egy hónapot meg nem haladó határidőn belül. Kellően indokolt esetekben a Bizottság meghosszabbíthatja az előírt határidőt.

(2) A Bizottság a beérkezett észrevételeket közli az érintett tagállammal. Amennyiben az érdekelt fél a lehetséges kár miatt úgy kívánja, személyét az érintett tagállam előtt nem fedik fel. Az érintett tagállam általában egy hónapot meg nem haladó előírt határidőn belül válaszolhat a benyújtott észrevételekre. Kellően indokolt esetekben a Bizottság meghosszabbíthatja az előírt határidőt.”

A jogvita előzményei

- 4 A Helsingin Bussiliikenne (a továbbiakban: régi HelB) a helsinki régióban (Finnország) autóbusszjáratokat üzemeltetett, és charter-, illetve autóbussz-kölcsönzési szolgáltatásokat nyújtott. A cég a Helsingin kaupunki (Helsinki város, Finnország) 100%-os irányítása alatt állt.
- 5 A jogvita előzményeit a megtámadott ítélet 3–9. pontja az alábbiak szerint ismerteti:
 - „3. Helsinki város 2002 és 2012 között különböző intézkedéseket hozott a HKL-Bussiliikenne [Oy] és a régi HelB javára (a továbbiakban: vitatott intézkedések). Így először is 2002-ben egy 14,5 millió eurós eszközvásárlási kölcsönt nyújtott a HKL-Bussiliikenne részére, hogy abból finanszírozza autóbussz-szállítási eszközök beszerzését. Ezt a kölcsönt a régi HelB 2005. január 1-jén átvállalta. Másodszor, Helsinki város a régi HelB létesítésének időpontjában, utóbbinak összesen 15 893 700,37 euró összegű tőkekölcsönt nyújtott, amelynek célja a HKL-Bussiliikenne és a Suomen Turitiauto [Oy] egyes kötelezettségeinek refinanszírozása volt. Harmadszor, 2011. január 31-én és 2012. május 23-án Helsinki város két új, 5,8 millió euró, illetve 8 millió euró összegű tőkekölcsönt nyújtott a régi HelB részére.
 4. 2011. október 31-én a Nobina Sverige AB és a Nobina Finland Oy közösségi közlekedési vállalatok panaszt nyújtottak be az Európai Bizottsághoz, amelyhez az anyavállalatuk, a Nobina AB 2011. november 15-én csatlakozott. E panaszukkal azt állították, hogy a Finn Köztársaság jogellenes támogatást nyújtott a régi HelB részére. 2011. november 22-én a Bizottság továbbította e panaszt a Finn Köztársaságnak.
 5. Az SA.33846 (2015/C) (korábbi 2014/NN) (korábbi 2011/CP) számú állami támogatásról – Finnország – Helsingin Bussiliikenne Oy – szóló, 2015. január 16-i C(2015) 80 final határozattal (HL 2015. C 116., 22. o.) (továbbiakban: eljárás megindítását elrendelő határozat) a Bizottság többek között a vitatott intézkedésekkel kapcsolatban megindította az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdése szerinti hivatalos vizsgálati eljárást. E határozatot 2015. április 10-én közzétették az Európai Unió Hivatalos Lapjában, és felszólították az érdekelt feleket, hogy e közzétételtől számított egy hónapos határidőn belül nyújtsák be észrevételeiket. [...]
 6. 2015. június 24-én emellett az eljárás során Helsinki város tájékoztatta a Bizottságot a régi HelB értékesítési folyamatának végrehajtásáról. 2015. november 5-én a Finn Köztársaság megküldte a Bizottságnak a felperessel kidolgozott adásvételi szerződés tervezetét.
 7. A régi HelB-t 2015. december 14-én adták el a [...] Viikin Linja Oy [... részére]. Az adásvételi szerződés rendelkezéseinek megfelelően utóbbi Helsingin Bussiliikenne Oynak (a továbbiakban: új HelB) nevezték át. Az értékesítési ügyletre vonatkozó jogi aktusok tartalmaztak egy olyan kikötést, amely állami támogatás visszatérítése iránti követelés esetén a régi HelB vevőjének teljes kártalanítást biztosított (a továbbiakban: kártalanítási záradék), és az eladási ár egy részét letéti számlára helyezték az állami támogatásra vonatkozó végleges határozat meghozataláig, de legkésőbb 2022. december 31-ig. Ezen aktusok tartalmaztak egy teljesítményalapú kiigazítási mechanizmust is, amely alapján a vevő kötelezettséget vállalt arra, hogy felárat fizet az eladónak ugyanezen letéti számlára, ha az előzetesen kölcsönösen elfogadott nyereségszinteket meghaladják.

8. A Viikin Linja javára történő átruházás a régi HelB összes üzleti tevékenységére vonatkozott. A régi HelB semmilyen eszközt nem tartott már meg a letéti számlán jóváírt vagy jóváírandó összegek kivételével. A vitatott intézkedésekből eredő kötelezettségeket nem ruházták át az új HelB-re. A régi HelB eladását követően Helsinki város mentesítette őt a 2002. évi eszközvásárlási kölcsön hátralékos tőkeösszege visszafizetésének kötelezettsége alól. Egyébiránt 2015. december 11-én Helsinki város átalakította a 2005., 2011. és 2012. évi tőkekölcsön vissza nem fizetett összegét a régi HelB saját tőkéjévé.
9. A Bizottság 2019. június 28-án hozta meg a [vitatott] határozatot[,] amelynek rendelkező része [...] a következőképpen szól:

»1. cikk

A [Finn Köztársaság] által jogellenesen, az [EUMSZ] 108. [cikk] (3) bekezdésének megsértésével a Helsingin Bussiliikenne Oy javára végrehajtott, [vitatott] intézkedés[ek]ben foglalt, 54 231 850 [euró] állami támogatás összeegyeztethetetlen a belső piaccal.

2. cikk

(1) [A Finn Köztársaságnak] vissza kell fizetnie az 1. cikkben említett támogatást a kedvezményezettel.

(2) Tekintettel a régi HelB (jelenleg Helsingin kaupungin Linja-autotoiminta Oy) és az új HelB (teljes nevén Helsingin Bussiliikenne Oy, korábban Viikin Linja Oy) közötti gazdasági folytonosságra, a támogatás visszafizetésének kötelezettsége kiterjed az új HelB-re (teljes nevén: Helsingin Bussiliikenne Oy).

(3) A visszafizetendő összeget a kedvezményezett rendelkezésére bocsátásának időpontjától a tényleges visszafizetés időpontjáig tartó időszakra vonatkozóan kamat terheli.

[...]

4. cikk

(1) Az e határozatról szóló értesítéstől számított két hónapon belül [a Finn Köztársaság] benyújtja a Bizottságnak a következő információkat:

a) a kedvezményezett által visszatérítendő teljes összeg (tőketartozás és kamatok);

[...]«”

A Törvényszék előtti eljárás és a megtámadott ítélet

- 6 A Törvényszék Hivatalához 2019. szeptember 9-én benyújtott keresetlevelével az új HelB keresetet indított a vitatott határozat megsemmisítése iránt.
- 7 Keresetének alátámasztására öt jogalapra hivatkozott, amelyek közül az első azon alapult, hogy a vitatott határozatot az eljárási jogainak megsértésével fogadták el, a második a Bizottság által a régi HelB és az új HelB közötti gazdasági folytonosság fennállásának értékelése során elkövetett nyilvánvaló hibán, a harmadik a vitatott határozat elégtelen indokolásán, a negyedik a bizalomvédelem és az arányosság elvének megsértésén, az ötödik pedig az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésének megsértésén alapul.

8 A megtámadott ítélettel a Törvényszék elutasította e keresetet.

A felek kérelmei a fellebbezési eljárásban

9 Fellebbezésében a fellebbező azt kéri, hogy a Bíróság:

- helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet;
- semmisítse meg a vitatott határozatot;
- a Bizottságot kötelezze a Törvényszék és a Bíróság előtt a fellebbező részéről felmerült összes költség, valamint a törvényes kamatok viselésére.

10 A Bizottság azt kéri, hogy a Bíróság:

- utasítsa el a fellebbezést, és
- a fellebbezőt kötelezze a Bizottság összes költségének viselésére.

A fellebbezésről

11 Fellebbezésének alátámasztására a fellebbező két jogalapra hivatkozik, amelyek közül az első lényeges eljárási hibára, a másodikat pedig az arányosság elvének megsértésére alapítja.

Az első fellebbezési jogalapról

A felek érvei

12 A fellebbezés első jogalapjával a fellebbező lényeges eljárási hibára hivatkozik.

13 E jogalap első részében a fellebbező azt állítja, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor úgy ítélte meg, hogy a Bizottság nem volt köteles kiterjeszteni a hivatalos vizsgálati eljárást, ha a régi HelB és az új HelB közötti gazdasági folytonosságról kívánt dönten. A Törvényszék a megtámadott ítélet 40. pontjában tévesen állapította meg, hogy a régi HelB-nek nyújtott állami támogatások visszatérítésére vonatkozó kötelezettségnek az eljárást megindító határozatban elő nem írt kiterjesztése nem terjesztette ki ezen eljárás tárgyát, mivel az az ezen eljárást megindító határozatban említett támogatásokra korlátozódott. A régi HelB 2015. december 14-i átruházása olyan új elem volt, amely nem szerepelt az eljárást megindító határozatban, ami arra kötelezte a Bizottságot, hogy helyesbítse vagy kiterjessze a hivatalos vizsgálati eljárást.

14 Az említett jogalap második részében a fellebbező arra hivatkozik, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 51. pontjában tévesen állapította meg, hogy az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdésének a Bizottság általi megsértése, amennyiben nem vonta be a fellebbezőt a hivatalos vizsgálati eljárásba, nem minősül lényeges eljárási szabály megsértésének, hanem

csupán olyan eljárási szabálytalanságnak minősül, amely csak akkor vezethetett volna a vitatott határozat megsemmisítéséhez, ha bizonyítást nyert volna, hogy e szabálytalanság hiányában e határozat tartalma más lehetett volna.

- 15 A Törvényszék akkor is tévedett, amikor a megtámadott ítélet 50. és 51. pontjában kimondta, hogy az, hogy a Bizottság elmulasztotta bevonni az érintett feleket a közigazgatási eljárásba, csak akkor minősülhet lényeges eljárási szabály megsértésének, ha e mulasztás az eljárást megindító határozat tartalmára vonatkozik.
- 16 Ugyanis, először is, a Törvényszék ezen álláspontja megváltoztatná az állami támogatásban részesülő vállalkozás vevőjének azon jogát, hogy észrevételeket tegyen az e támogatás vizsgálatára irányuló hivatalos eljárással kapcsolatban, és azt attól teszi függővé, hogy mikor kerül sor e vállalkozás megszerzésére.
- 17 Másodszor, ellentétes lenne az egyenlő bánásmód elvével, ha a hivatalos vizsgálati eljárás során végbemenő tevékenységátruházás kedvezményezettjét kedvezőtlenebb helyzetbe hoznák, mint az olyan átruházás kedvezményezettjét, amely az eljárás megindításáról szóló határozat közzétételét megelőzően következett be, és akinek így lehetősége van arra, hogy e határozat szakaszában észrevételeket tegyen e tárgyban, vagy az olyan átruházás kedvezményezettjének helyzetéhez képest, amely csak a Bizottság végleges határozatát követően következik be, és aki észrevételeket tehet a nemzeti végrehajtási szakaszban.
- 18 Harmadszor, a Törvényszék fent említett megközelítése olyan helyzethez vezetne, amelyben a fellebbezővel összehasonlítható helyzetben lévő érdekelt félnek egyáltalán nem biztosítanak lehetőséget arra, hogy észrevételeket, releváns információkat és bizonyítékokat terjesszen elő a Bizottság által jogellenesnek minősített támogatás visszatéríttetésére vonatkozó bizottsági határozat meghozatala előtt.
- 19 A Törvényszék a lényeges eljárási szabály megsértése és az egyéb eljárási szabálytalanság között tett megkülönböztetést olyan ítélkezési gyakorlatra alapította, amelynek tényállása eltér a jelen ügyétől. Egyrészt a megtámadott ítélet 51. pontjában említett ítélethez vezető eljárásokban és az említett ítélet által hivatkozott ítélkezési gyakorlatban az érdekelt félnek lehetősége volt a meghallgatásra, és a meghallgatási kötelezettség megsértése csak az ügy bizonyos iratait érintette. Másrészt a fellebbező arra hivatkozik, hogy a megtámadott ítélet 51. pontjában említett ítélet által hivatkozott ítélkezési gyakorlat olyan ténybeli körülményeken alapul, amelyek nem hasonlíthatók össze a jelen ügy körülményeivel.
- 20 Ezzel szemben a 2008. december 11-i Bizottság kontra Freistaat Sachsen ítéletből (C-334/07 P, EU:C:2008:709, 55. pont) kitűnik, hogy „amikor a Bizottság hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról határoz valamely tervezett támogatással kapcsolatban, lehetővé kell tennie az érdekelt felek – köztük az érintett vállalkozás vagy vállalkozások – részére, hogy benyújthassák észrevételeiket, és [...] e szabály lényeges eljárási szabály jelleggel bír”.
- 21 A fellebbező arra is rámutat, hogy a közigazgatási eljárásban a meghallgatáshoz való jog az uniós jog által elismert és az Európai Unió Alapjogi Chartájának „A megfelelő ügyintézéshez való jog” című 41. cikkében rögzített alapvető jog. Megsértése olyan lényeges eljárási hibának minősül, amely indokolja a vitatott határozat megsemmisítését, anélkül hogy a károsult személynek bizonyítania kellene a meghallgatása által a közigazgatási eljárásban meghozandó határozatra

- gyakorolt esetleges hatásokat. Annak megállapításával, hogy a meghallgatáshoz való jogtól való pusztán megfosztás csupán eljárási szabálytalanságnak minősül, a Törvényszék azt sugallja, hogy ez a jog nem alapvető jog, hanem olyan jog, amely büntetlenül megsérthető.
- 22 A meghallgatáshoz való jog a versenyjog területén az 1974. október 23-i Transocean Marine Paint Association kontra Bizottság ítéletben (17/74, EU:C:1974:106, 15. pont) kimondott általános jogelvnek is minősül, amely ítélet hangsúlyozza, hogy ez a jog annál is inkább fontos, mivel a szóban forgó határozat „nem elhanyagolható és kiterjedt terheket” ír elő.
- 23 A jelen ügyben a vitatott határozat súlyos következményekkel járt az új HelB-re nézve, mivel arra kötelezte, hogy a jogellenes állami támogatás visszatéríttetéséhez kapcsolódó kamatokkal növelt körülbelül 54 millió euró összeget fizessen, amely a fizetéseképtelenségével fenyegetett, és arra kötelezte, hogy 2021 júniusában csődeljárást kezdeményezzen. A csődeljárás 2022 februárjában, az új HelB-t megszerző Koiviston Auto csoport eladásával zárult, mivel az 1920-as években e csoportot alapító család arra kényszerült, hogy azt értékesítse annak érdekében, hogy kifizethesse e visszatéríttetés összegét. Ezzel szemben az említett visszatéríttetés a jogellenes állami támogatásért egyébként felelős Helsinki városnak kedvezett, mivel a fellebbező által fizetett vételár teljes összegének megőrzése mellett visszatéríttette ezt a támogatást, amelyet a saját társaságának nyújtott.
- 24 Az első jogalap harmadik részében a fellebbező azt állítja, hogy még ha el is fogadjuk, hogy a Bizottság a jelen ügyben nem sértett meg lényeges eljárási szabályt, és csak eljárási szabálytalanságot követett el, a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor a megtámadott ítélet 64. pontjában úgy ítélte meg, hogy a fellebbező észrevételei nem tették volna lehetővé a vitatott határozat módosítását.
- 25 E hiba a Törvényszék által a megtámadott ítélet 56. pontjában elkövetett másik hiba következménye, amennyiben azt állapította meg, hogy azok az észrevételek, amelyeket a fellebbező szerint a megállapított eljárási szabálytalanság hiányában be lehetett volna nyújtani, csak a gazdasági folytonosság fennállásának meghatározásához használt kritériumok egyikére, vagyis az ügylet gazdasági logikájára vonatkoztak. Amint az éppen ellenkezőleg, a megtámadott ítélet 42. és 52. pontjából kitűnik, a fellebbező a Törvényszék előtt arra hivatkozott, hogy a hivatalos vizsgálati eljárás eltérő eredményre vezetett volna vagy vezethetett volna lényegében a gazdasági folytonosság elvének alkalmazását és az állami támogatás új HelB-re történő átruházásának ténylegességét illetően.
- 26 Ráadásul, ha valamely bizottsági határozat ellen az uniós bíróságok előtt keresetet indítanak, e határozatot azon információk alapján kell megvizsgálni, amelyek annak meghozatalakor a Bizottság rendelkezésére álltak (2010. szeptember 2-i Bizottság kontra Scott ítélet, C-290/07 P, EU:C:2010:480, 91. pont). Következésképpen, mivel a fellebbező kizárólag a hivatalos vizsgálati eljárás iratainak elemeitől függ, még a bírósági eljárás keretében sem tud olyan bizonyítékokat előterjeszteni, amelyek alátámasztanák, hogy a hivatalos vizsgálati eljárásban való részvétele hatással lehetett volna az említett határozatra. Ennélfogva nem tudja bizonyítani, hogy a részvétele hatással lehetett volna ugyanarra a határozatra.
- 27 Válaszában a fellebbező előadja, hogy egyetért a Bizottságnak az válasza 73. pontjában megfogalmazott értékelésével, amely szerint az állami támogatás fennállásának vizsgálata és a gazdasági folytonosság vizsgálata különböző kérdések. Ezért e két kérdésben meg kell hallgatni az érdekelt feleket.

- 28 A Bizottság vitatja a fellebbező érvelését.
- 29 Először is, ami azt az állítást illeti, amely szerint a Bizottság köteles lett volna helyesbíteni vagy kiterjeszteni az eljárást megindító határozatot, ezen intézmény azt állítja, hogy a Törvényszék helyesen állapította meg a megtámadott ítélet 39. pontjában, hogy a Bizottság e határozatot követően nem változtatta meg álláspontját az állami támogatás kedvezményezettjét illetően, és ezen ítélet 40. pontjában pedig azt, hogy nem változtatta meg álláspontját e támogatás tárgyát illetően, amely az e határozatban megjelölt négy intézkedésre korlátozódott. Az új HelB és a régi HelB gazdasági folytonosságának megállapítása tehát nem változtatta volna meg a Bizottság értékelését. Így a Törvényszék a megtámadott ítélet 41. pontjában nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor úgy ítélte meg, hogy a Bizottság nem volt köteles sem helyesbíteni, sem kiterjeszteni az eljárást megindító határozatot.
- 30 Másodszor a Bizottság vitatja a lényeges eljárási szabályok állítólagos megsértését, amennyiben nem hívta fel az új HelB-t a gazdasági folytonosságra vonatkozó észrevételeinek megtételére.
- 31 E tekintetben először is, ami a Törvényszék által az egyenlőség elvét illetően állítólagosan elkövetett téves jogalkalmazást illeti, amennyiben úgy ítélte meg, hogy a tevékenység-átruházás kedvezményezettjeinek a hivatalos vizsgálati eljárás során történő meghallgatáshoz való joga az átruházás időpontjától függően eltérő, a Bizottság úgy véli, hogy a Törvényszék által alkalmazott különbségtételt a helyzetek közötti objektív különbség igazolja. Ha ugyanis az átruházásra a hivatalos vizsgálati eljárás megindítását követően kerül sor, a vevőnek tudomása lenne a folyamatban lévő hivatalos vizsgálati eljárásról, és feltételezhetően elfogadja a fennálló helyzetet, vagyis azt, hogy a Bizottság dönthet úgy, hogy a szóban forgó állami támogatás összeegyeztethetetlen a belső piaccal, és azt vissza kell téríttetni. Ebben a helyzetben semmi sem akadályozza meg a vevőt – amely a gazdasági jogutód – abban, hogy az eladóval folytatott tárgyalásai során figyelembe vegye ezt a kockázatot.
- 32 A jelen ügyben különösen nem kétséges, hogy az új HelB értesült a folyamatban lévő hivatalos vizsgálati eljárásról, mivel az adásvételi szerződés egyik kikötése teljes kártérítést biztosított számára az állami támogatás visszatéríttetése iránti kérelem esetén.
- 33 Másodszor, ami a fellebbező szerint a Törvényszék által a lényeges eljárási szabály megsértése és egy másik eljárási szabálytalanság között tett különbségtétel megalapozatlanságát illeti, a Bizottság azt állítja, hogy ez a különbségtétel a Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik. A fellebbező azáltal, hogy összekeveri a meghallgatáshoz való jogot az állami támogatásra vonatkozó közigazgatási eljárásban való részvételhez való joggal, nem veszi figyelembe ezt az ítélkezési gyakorlatot. Így a 2020. március 11-i Bizottság kontra Gmina Miasto Gdynia és Port Lotniczy Gdynia Kosakowo ítéletben (C-56/18 P, EU:C:2020:192), amelyet a fellebbező tévesen tart a jelen ügy szempontjából irrelevánsnak, a Bíróság úgy ítélte meg, hogy az érintett felek részt vettek a közigazgatási eljárásban, de nem kellő mértékben.
- 34 Az eljárási szabálytalanság csak akkor vonja maga után a vitatott határozat megsemmisítését, ha megállapítást nyer, hogy e szabálytalanság hiányában e határozatnak más lett volna a tartalma, amint arra a Törvényszék a megtámadott ítélet 51. pontjában emlékeztetett.
- 35 Harmadszor, ami azt a hibát illeti, amelyet a Törvényszék annak megállapításával volna követett el, hogy az a tény, hogy nem hívta fel a fellebbezőt az eljárást megindító határozatra vonatkozó észrevételei megtételére, nem minősül lényeges eljárási szabály megsértésének, a Bizottság azt állítja, hogy nem áll fenn ilyen jogsértés, amennyiben az az elem, amelynek elmulasztását a

- hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozatban felrótták a Bizottságnak, nem minősül a szóban forgó támogatási intézkedés vizsgálata szempontjából releváns ténybeli vagy jogi elemnek (2022. március 10-i Bizottság kontra Freistaat Bayern és társai ítélet, C-167/19 P, EU:C:2022:176, 96. pont). A jelen ügyben a Bizottság az eljárást megindító határozatban nem mulasztott el megemlíteni egyetlen, a vitatott intézkedések vizsgálata szempontjából releváns elemet.
- 36 Negyedszer a Bizottság azt állítja, hogy semmi esetre sem köteles a hivatalos vizsgálati eljárásba bevonni azt a gazdasági jogutódot, amely az eljárást megindító határozat elfogadását követően szerez meg egy társaságot. Ezért véli úgy, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 47., 48. és 51. pontjában tévesen alkalmazta a jogot, amikor úgy ítélte meg, hogy megsértette az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdését, és azt kéri, hogy a Bíróság az e pontokban megfogalmazott téves indokokat az alábbiakban kifejtett indokokkal váltsa fel.
- 37 Az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdéséből eredő kötelezettségek a hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozatra vonatkozó követelményekre korlátozódnak, és e határozathoz kapcsolódnak. Ami közelebről azt a követelményt illeti, hogy az érdekelt feleket megfelelő módon vonják be az állami támogatásokkal kapcsolatos közigazgatási eljárásba, e követelmény nem járhat azzal a hatással, hogy az érdekelt felek ugyanazokat a jogokat élvezzék, mint az érintett tagállam. A Törvényszék azon következtetése, amely szerint a Bizottságnak a jelen ügy sajátos körülményei miatt kifejezetten be kellett volna vonnia a fellebbezőt az eljárásba, és lehetőséget kellett volna biztosítania számára, hogy előterjessze észrevételeit a gazdasági folytonossággal kapcsolatos szempontokra vonatkozóan, megkérdőjelezi azt az elvet, amely szerint az állami támogatásokra vonatkozó vizsgálatok alapvetően a szóban forgó támogatást nyújtó tagállamot érintő eljárások.
- 38 Ötödször, ami azt az állítást illeti, amely szerint az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdésének állítólagos megsértése sérti az Alapjogi Charta 41. cikkében biztosított meghallgatáshoz való jogot, és ebből következően lényeges eljárási szabály megsértésének minősül, a Bizottság azt állítja, hogy az érintett feleknek nincs joguk a meghallgatáshoz, hanem csupán ahhoz, hogy a Bizottság által lefolytatott közigazgatási eljárásban az ügy körülményeire tekintettel megfelelő mértékben részt vegyenek (2020. március 11-i Bizottság kontra Gmina Miasto Gdynia és Port Lotniczy Gdynia Kosakowo ítélet, C-56/18 P, EU:C:2020:192, 71. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2021. szeptember 29-i Ryanair kontra Bizottság és társai ítélet, T-448/18, EU:T:2021:626, 102. pont).
- 39 Az uniós bíróságok az általános jogelvek – mint például a meghallgatáshoz való jog – alapján nem terjeszthetik ki az EUM-Szerződés és a másodlagos jog által az érdekelt felek számára biztosított eljárási jogokat. Az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdésén alapuló eljárásban kizárólag az érintett tagállam számára minősül kontradiktórius eljárásnak, a többi fél számára azonban nem (lásd: 2003. március 6-i Westdeutsche Landesbank Girozentrale és Land Nordrhein-Westfalen kontra Bizottság ítélet, T-228/99 és T-233/99, EU:T:2003:57, 168. pont). Az állami támogatások ellenőrzésére vonatkozó eljárásban az állami támogatás kedvezményezettjei tehát nem hivatkozhatnak a védelemhez való jogra.
- 40 A Bizottság azon kötelezettsége, hogy előzetesen közölje az állami támogatás kedvezményezettjeivel azokat az információkat, amelyekre a végleges határozatát alapozni kívánja, olyan kontradiktórius vita lefolytatását jelentené, mint amilyen a támogatás nyújtásáért felelős tagállam előtt nyitva áll. Az ilyen kötelezettség ellentétes lenne a 2020. március 11-i Bizottság kontra Gmina Miasto Gdynia és Port Lotniczy Gdynia Kosakowo ítélettel (C-56/18 P, EU:C:2020:192, 74. és 75. pont).

- 41 Harmadszor, ami azt a téves jogalkalmazást illeti, amelyet a Törvényszék annak megállapításával követett el, hogy a fellebbező észrevételei nem tették lehetővé a vitatott határozat módosítását, a Bizottság úgy véli, hogy e kifogás nyilvánvalóan elfogadhatatlan, mivel az valójában a bizonyítékoknak a Törvényszék általi értékelésére vonatkozik.
- 42 Egyébiránt a Bizottság azt állítja, hogy megalapozatlan a fellebbező azon állítása, amely szerint a Törvényszék lehetetlen bizonyítási terhet rótt rá, amennyiben csak azokat a bizonyítékokat terjeszthette volna elő, amelyekről a Bizottságnak a vitatott határozat meghozatalának időpontjában tudomása volt. Ezen intézmény arra hivatkozik, hogy a fellebbező benyújthatta a Törvényszék előtt az összes releváns bizonyítékot, és hogy a Törvényszék helyesen állapította meg, hogy a fellebbező nem szolgáltatott olyan bizonyítékot, amelyet neki kellett volna szolgáltatnia.

A Bíróság álláspontja

- 43 Első jogalapjával a fellebbező azt állítja, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor a megtámadott ítélet 51. pontjában megállapította, hogy a Bizottság nem sértett meg lényeges eljárási szabályt azáltal, hogy a vitatott intézkedésekre vonatkozó hivatalos vizsgálati eljárás során nem tette lehetővé számára, hogy előterjessze észrevételeit.
- 44 E jogalap első részében a fellebbező azt kifogásolja, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 36–41. pontjában elutasította azon érvét, amely szerint a Bizottságnak a régi HelB átruházását követően ki kellett volna egészítenie vagy helyesbítenie kellett volna az eljárás megindításáról szóló határozatot.
- 45 Mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, hogy, hogy az EUMSZ 108. cikk szerinti, állami támogatásokra irányuló vizsgálati eljárás keretében meg kell különböztetni egyrészt a támogatásoknak az e cikk (3) bekezdése szerinti előzetes vizsgálatára vonatkozó szakaszt, amelynek célja pusztán az, hogy a Bizottság előzetes véleményt formálhasson az adott támogatás belső piaccal való részleges vagy teljes összeegyeztethetőségéről, másrészt pedig e cikk (2) bekezdése szerinti vizsgálati szakaszt. Csak ez utóbbi vizsgálati szakasz keretében – amelynek célja, hogy a Bizottság számára lehetővé tegye az ügy valamennyi körülményéről való teljes körű tájékozódást – írja elő az EUM-Szerződés a Bizottság számára azt a kötelezettséget, hogy az érintetteket felhívja észrevételeik megtételére (2008. december 22-i British Aggregates kontra Bizottság ítélet, C-487/06 P, EU:C:2008:757, 27. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). E kötelezettség lényeges eljárási szabálynak minősül, ha olyan alapvető eljárási feltélt képez, amely szorosan kapcsolódik az aktus kibocsátója szándékának megfelelő megfogalmazásához vagy kifejezéséhez (lásd ebben az értelemben: 2008. december 11-i Bizottság kontra Freistaat Sachsen ítélet, C-334/07 P, EU:C:2008:709, 55. pont; 2022. március 10-i Bizottság kontra Freistaat Bayern és társai ítélet, C-167/19 P és C-171/19 P, EU:C:2022:176, 89. pont).
- 46 E kötelezettség terjedelmét a 2015/1589 rendelet 1. cikkének h) pontja pontosítja, amely szerint az „érdekelt fél” kategóriájába tartozik minden „olyan tagállam vagy személy, vállalkozás vagy vállalkozások társulása, amelyek, illetve akinek érdekeit a támogatás nyújtása érintheti, különösen a támogatás kedvezményezettje, a versenytárs vállalkozások és a szakmai szövetségek”.
- 47 E tekintetben a Bíróság kimondta, hogy mivel az állami támogatások ellenőrzésére irányuló eljárás – tekintettel annak általános rendszerére – a támogatás nyújtásáért felelős tagállammal szemben indított eljárás, az e tagállamtól eltérő érdekeltnek maguk nem tarthatnak igényt a Bizottsággal való olyan kontradiktórius vitára, mint amely az említett tagállamot megilleti (lásd ebben az

- értelemben: 2002. szeptember 24-i Falck és Acciaiere di Bolzano kontra Bizottság ítélet, C-74/00 P és C-75/00 P, EU:C:2002:524, 81. és 82. pont), és hogy a támogatás kedvezményezettje nem rendelkezik szélesebb jogokkal, mint a többi érdekelt fél (lásd ebben az értelemben: 2020. március 11-i Bizottság kontra Gmina Miasto Gdynia és Port Lotniczy Gdynia Kosakowo ítélet, C-56/18 P, EU:C:2020:192, 75. pont).
- 48 E körülmények között a Bíróság úgy ítélte meg, hogy az értesítésnek az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való közzététele megfelelő eszköz ahhoz, hogy valamennyi érdekelt fél tudomására hozza a hivatalos vizsgálati eljárás megindítását. E kommunikáció arra szolgál, hogy a Bizottság az érdekeltektől minden olyan információt beszerezhessen, amely a jövőben segíti az eljárás lefolytatásában. Az ilyen eljárás garanciát nyújt a többi tagállamnak és az érintett köröknek arra is, hogy meghallgassák őket (2002. szeptember 24-i Falck és Acciaiere di Bolzano kontra Bizottság ítélet, C-74/00 P és C-75/00 P, EU:C:2002:524, 80. pont).
- 49 Az érdekelt felek azonban csak akkor tudják hatékonyan előterjeszteni észrevételeiket, ha a közzétett határozat a 2015/1589 rendelet 6. cikke (1) bekezdésének első mondatában foglaltak szerint kifejezetten és egyértelműen tartalmazza a vonatkozó ténybeli és jogi kérdéseket (2022. március 10-i Bizottság kontra Freistaat Bayern és társai ítélet, C-167/19 P és C-171/19 P, EU:C:2022:176, 91. pont).
- 50 Ebből következik, hogy a hivatalos vizsgálati eljárást megnyitó határozat pusztán közzététele, anélkül hogy az ilyen határozat tartalma megfelelné e rendelkezés előírásainak, nem teszi lehetővé annak megállapítását, hogy a Bizottságot a hivatalos vizsgálati eljárás időpontjában terhelő és az EUMSZ 263. cikk második bekezdése értelmében vett lényeges eljárási szabálynak minősülő kötelezettség teljesült (2022. március 10-i Bizottság kontra Freistaat Bayern és társai ítélet, C-167/19 P és C-171/19 P, EU:C:2022:176, 92. pont).
- 51 A hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozatban feltüntetendő releváns ténybeli és jogi elemek azok, amelyek vizsgálata ezen eljárás célját képezik azon végleges határozat elfogadása érdekében, amellyel a Bizottság a szóban forgó állami támogatás fennállásáról és összeegyeztethetőségéről, valamint adott esetben e támogatás visszatérítésének kötelezettségéről határoz.
- 52 Egyébiránt a Bíróság kimondta, hogy fennállhatnak olyan körülmények, amelyek között az hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozatban hivatkozott tényekhez képest új vagy eltérő tények megállapítása, vagy akár a releváns jogi háttér lényeges módosításai szükségessé tehetik az érdekelt felek további részvételét az eljárásban, sőt akár kiegészítő vagy helyesbített, eljárást megindító határozat közzétételére is szükség lehet (2021. november 11-i Autostrada Wielkopolska kontra Bizottság és Lengyelország ítélet, C-933/19 P, EU:C:2021:905, 71. pont).
- 53 Amennyiben a hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról szóló határozatot követően felmerülő új körülmények a 2015/1589 rendelet 6. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „vonatkozó ténybeli és jogi kérdések”, a Bizottság azon kötelezettsége, hogy erről az összes érdekelt felet tájékoztassa annak érdekében, hogy azok előterjeszthessék észrevételeiket, csak egy kiegészítő eljárást megindító határozat közzététele útján teljesíthető. Amint ugyanis arra a jelen ítélet 46. pontja emlékeztetett, az érdekelt felek a címzettek meghatározatlan csoportját alkotják, amelyek tájékoztatása csak közzététel útján biztosítható.
- 54 A jelen ügyben az eljárást megindító határozatban a szóban forgó állami támogatás kedvezményezettjeként megjelölt régi HelB-t az új HelB e határozatot követően vásárolta fel.

- 55 Márpedig, amint arra a főtanácsnok az indítványának 49. pontjában emlékeztetett, a megtámadott ítélet 42–46. pontjából kitűnik, hogy a Bizottság 2015 júniusa óta tudomással bírt a régi HelB tevékenységeinek átruházási folyamatáról, és hogy három és fél év telt el ezen átruházás és a vitatott határozat elfogadása között. E tekintetben meg kell jegyezni, hogy a Bizottság az eljárás megindításáról szóló határozatban csak a régi HelB-t említette meg a szóban forgó támogatás potenciális kedvezményezettjeként. Következésképpen az említett átruházás, amint azt a Bizottság tudomására hozták, a 2015/1589 rendelet 6. cikkének (1) bekezdése értelmében vett vizsgálatának releváns eleme volt.
- 56 E releváns körülmény azonban nem szerepelhetett az eljárást megindító határozatban, mivel arra e határozat közzétételét követően került sor. E körülmények között, amint az a jelen ítélet 53. pontjában kifejtésre került, a Bizottság annak érdekében, hogy lehetővé tegye az érintett felek számára, hogy hasznosan benyújthassák észrevételeiket, amint azt az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdése és a 2015/1589 rendelet 6. cikkének (1) bekezdése megköveteli, köteles volt ezen új releváns körülményt megemlíteni, kiegészítő eljárást megindító határozatot közzétenni.
- 57 Amint azt a főtanácsnok az indítványának 53. és 54. pontjában megjegyezte, ilyen közzététel hiányában sem a fellebbezőnek, sem más érdekelt félnek, különösen az ez utóbbi versenytárs vállalkozásainak nem volt lehetőségük arra, hogy a hivatalos vizsgálati eljárás bármely szakaszában előterjessék észrevételeiket a régi HelB és az új HelB közötti gazdasági folytonosság, és következésképpen a szóban forgó állami támogatás ez utóbbival való visszatéríttetésének lehetőségével kapcsolatban.
- 58 A fentiekből következik, hogy helyt kell adni az első fellebbezési jogalap első részének, amely szerint a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor a megtámadott ítélet 41. pontjában úgy ítélte meg, hogy a Bizottság nem volt köteles kiegészítő eljárást megindító határozattal kiterjeszteni a hivatalos vizsgálati eljárást.
- 59 Az első jogalap második részében a fellebbező azt állítja, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 51. pontjában tévesen állapította meg, hogy az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdésének a Bizottság által azáltal történő megsértése, hogy a fellebbezőt nem vonta be a hivatalos vizsgálati eljárásba, nem minősül lényeges eljárási szabály megsértésének, hanem csupán olyan eljárási szabálytalanságnak, amely csak akkor vonhatja maga után a vitatott határozat megsemmisítését, ha bizonyítást nyer, hogy e szabálytalanság hiányában e határozatnak más lehetett volna a tartalma.
- 60 Egyrészt, amint arra a jelen ítélet 45. és 50. pontja emlékeztet, az a kötelezettség, hogy az érintett felek számára lehetővé kell tenni, hogy a hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozat közzététele útján előterjessék a releváns ténybeli és jogi elemekre vonatkozó észrevételeiket, az EUMSZ 263. cikk második bekezdése értelmében vett lényeges eljárási szabálynak minősül.
- 61 Másrészt, amint az a jelen ítélet 55. és 56. pontjából kitűnik, a régi HelB új HelB-re történő átruházása a 2015/1589 rendelet 6. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „vonatkozó kérdésnek” minősült, amelynek – mivel az ezen eseményt megelőző, az eljárást megindító határozatban nem szerepelhet – kiegészítő eljárást megindító határozat közzétételéhez kellett vezetnie annak érdekében, hogy az érdekelték hasznosan előterjeszthessék észrevételeiket.
- 62 Következésképpen a fellebbező megalapozottan állítja, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor a megtámadott ítélet 51. pontjában megállapította, hogy a Bizottság nem sértette meg a lényeges eljárási szabályokat, hanem csupán eljárási szabálytalanságot követett el, amikor nem vonta be őt a hivatalos vizsgálati eljárásba.

- 63 Ennélfogva az első jogalap második részének is helyt kell adni.
- 64 Ebből következik, hogy az első jogalapnak helyt kell adni, anélkül hogy határozni kellene annak harmadik részéről.

A fellebbezés második jogalapjáról

A felek érvei

- 65 A fellebbezés második jogalapjával a fellebbező az arányosság elvének megsértésére hivatkozik.
- 66 A megtámadott ítélet 159. pontjában a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a Bizottság nem volt köteles meghatározni, hogy a vitatott intézkedésekből eredő állami támogatást milyen mértékben kell visszatéríttetni az új HelB által. Pedig a visszatérítendő támogatás összege nem haladhatja meg a fellebbezőnek ténylegesen átutalt összeget. Az állami támogatás visszatéríttetése ugyanis nem szankció jellegű, hanem a támogatás nyújtása előtt fennálló feltételek helyreállítására és a támogatás által okozott versenytorzulás megszüntetésére irányul.
- 67 Az olyan visszatéríttetés, amelynek összege meghaladja a kapott állami támogatás összegét, ellentétes lenne az arányosság elvével. Márpedig ellentétben azzal, amit a Törvényszék a megtámadott ítélet 157. pontjában megállapított, a visszatérítendő összeget a jelen esetben nem lehetett meghatározni a régi HelB piaci árának értékelése nélkül, amint azt a fellebbező az elsőfokon benyújtott keresetlevelében kifejtette. A fellebbező megjegyzi, hogy ha tudta volna, hogy felelnie kell az eladónak nyújtott jogellenes állami támogatásokért, és nem hivatkozhat a kártalanítási záradékra, a tevékenység értéke negatív lett volna.
- 68 A Bíróság kimondta, hogy az átvevőnek az állami támogatás visszatérítésére vonatkozó kötelezettsége csak akkor állhat fenn, ha a vállalkozás értékét nem piaci áron mérték fel, és megállapítást nyer, hogy az átvevő továbbra is élvezzi az e támogatáshoz kapcsolódó versenyelőnyt (2008. november 13-i Bizottság kontra Franciaország ítélet, C-214/07, ECLI:EU:C:2008:619, 58. pont; 2004. április 29-i Németország kontra Bizottság ítélet, C-277/00, ECLI:EU:C:2004:238, 86., 92. és 93. pont; 2008. november 13-i Bizottság kontra Franciaország ítélet, C-214/07, EU:C:2008:619, 58. pont).
- 69 A fellebbező következőképpen úgy véli, hogy még ha kétségek is merültek volna fel a vételárnak a piaci árral való összegegyeztetetőségét illetően, ez nem mentesítette a Bizottságot annak vizsgálata alól, hogy az állami támogatás milyen mértékben került átruházásra a fellebbező részére.
- 70 Egyébiránt a Bizottságnak a Törvényszék által jóváhagyott megközelítése hátrányosan megkülönböztető a visszatérítési kötelezettséggel érintett vállalkozásokkal szemben, amelyek – mint a fellebbező – valamely közjogi jogalanytól vásároltak tevékenységet, és előnyben részesítik azokat, amelyek ugyanilyen esetben olyan magánvállalkozástól szereztek tevékenységet, amely jogellenes állami támogatásban részesült. Az utóbbiak kérhetik és megkaphatják az eladótól a vételár csökkentését vagy a kártérítést a szerződéses feltételek alapján, amit az előbbiek nem tehetnek meg, mivel az ő esetükben a vételár csökkentése új állami támogatásnak minősülne.
- 71 Végül Helsinki város a jogellenes állami támogatások folyósítása folytán indokolatlan gazdasági előnyben részesült. A régi HelB tulajdonosaként először körülbelül 36 millió euró, majd 44 millió euró vételárat kapott az új HelB-től.

- 72 A Bizottság vitatja a fellebbező érvelését.
- 73 Először is megalapozatlan a fellebbező azon érve, amely szerint a Bizottságnak meg kellett volna határoznia a régi HelB „helyes” eladási árát. E tekintetben a Bizottság megjegyzi, hogy különbség van a gazdasági folytonosság megállapítása, és annak meghatározása között, hogy az állami támogatás kedvezményezettjeivel milyen arányban kell követelni a visszatérítést. A gazdasági folytonosság meghatározásához nem szükséges, hogy a Bizottság meghatározza azt a pontos arányt, amelyben a jogellenes állami támogatás kedvezményezettjeinek vissza kell téríteniük a támogatást. Amint arra a Törvényszék a megtámadott ítélet 86. és 87. pontjában helyesen rámutatott, e folytonosság megállapításához tehát nem szükséges meghatározni a régi HelB gazdasági tevékenységének piaci árát, hanem elegendő, ha a Bizottság bizonyítja, hogy az eladási ár nem felelt meg a piaci árak (2021. április 29-i Fortischem kontra Bizottság ítélet, C-890/19 P, EU:C:2021:345, 77–81. pont; 2019. szeptember 24-i Fortischem kontra Bizottság ítélet, T-121/15, EU:T:2019:684, 221. pont).
- 74 Másodsor, amint arra a Törvényszék a megtámadott ítélet 159. pontjában emlékeztetett, a Bizottság nem köteles meghatározni, hogy a fellebbezővel milyen mértékben kell visszatéríttetni azt az állami támogatást, amelynek visszatéríttetését a vitatott határozat elrendelte. A Finn Köztársaság feladata, hogy megtegye a megfelelő intézkedéseket annak érdekében, hogy az esedékes összegeket ténylegesen behajtsa.
- 75 Harmadszor, a fellebbező azon állítása, amely szerint a megtámadott ítéletben követett érvelés indokolatlanul eltérő bánásmódot hoz létre az állami támogatásban részesülő állami vállalkozás megszerzője és az ilyen támogatásban részesülő magánvállalkozás vevője között, az állami gazdasági szereplő és a közjogi személy tulajdonában álló gazdasági szereplő eltérő szerepét érintő félreértésen alapul.
- 76 Negyedszer a Bizottság emlékeztet arra, hogy a fellebbezésben nem vitatott, hogy a Törvényszék elutasította az elsőfokon benyújtott keresetlevél második jogalapját, amely a régi HelB és az új HelB közötti gazdasági folytonosság fennállásának megállapítása ellen irányult. Márpedig, mivel e gazdasági folytonosságot el kell fogadni, ebből azt a következtetést kell levonni, hogy a jogellenes állami támogatást egyik vállalkozásról a másikra ruházták át.

A Bíróság álláspontja

- 77 Az arányosság elve megköveteli, hogy az uniós intézmények aktusai ne haladják meg a szóban forgó szabályozás által követett jogos célok elérésére alkalmas és ahhoz szükséges mértéket, azaz amikor több alkalmas intézkedés közül lehet választani, a legkevésbé korlátozó jellegűt kell igénybe venni, és az okozott hátrányok nem lehetnek aránytalanok az elérni kívánt célokhoz képest (1984. május 17-i Denkvit Nederland ítélet, 15/83, EU:C:1984:183, 25. pont; 2019. április 30-i Olaszország kontra Tanács [A földközi-tengeri kardhal halászati kvótája] ítélet, C-611/17, EU:C:2019:332, 55. pont).
- 78 Így az arányosság elvének tiszteletben tartását, amely a Bizottságot a jogellenes állami támogatás visszatéríttetéséről való döntés során terheli, az ilyen határozat által követett célra tekintettel kell értékelni.
- 79 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a jogellenes állami támogatás visszatéríttetése a korábbi helyzet helyreállítására irányul, e cél pedig megvalósul akkor, amikor a szóban forgó – indokolt esetben késedelmi kamattal növelt – támogatásokat visszatérítik a kedvezményezett, vagy

másként fogalmazva azon vállalkozások, amelyek abból ténylegesen részesültek. E visszatérítéssel ugyanis a kedvezményezett elveszíti azt az előnyt, amellyel a piacon versenytársaihoz képest rendelkezett, és helyreáll a támogatás folyósítását megelőző helyzet (2015. október 1-jei Electrabel és Dunamenti Erőmű kontra Bizottság ítélet, C-357/14 P, EU:C:2015:642, 110. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 80 Ezért az ilyen támogatásnak az eredeti állapot helyreállítása céljából való visszatéríttetése főszabály szerint nem tekinthető az EUM-Szerződés állami támogatásokra vonatkozó rendelkezéseinek céljaihoz képest aránytalan intézkedésnek (2016. december 21-i Bizottság kontra Aer Lingus és Ryanair Designated Activity ítélet, C-164/15 P és C-165/15 P, EU:C:2016:990, 116. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). A jogellenes állami támogatás visszafizettetésére irányuló intézkedés csak akkor sérti az arányosság elvét, ha a kedvezményezett által visszafizetendő összeg meghaladja a kedvezményezett által kapott támogatás aktualizált összegét.
- 81 Amennyiben a jogellenes állami támogatásban részesülő társaságot egy másik társaság felvásárolja, e támogatást azzal a társasággal kell visszatéríttetni, amely az e támogatásokban részesülő vállalkozás gazdasági tevékenységét folytatja, amennyiben megállapításra kerül, hogy e társaság az említett támogatásokban való részesülésből eredő versenyelőnyt továbbra is ténylegesen élvezi (2018. március 7-i SNCF Mobilités kontra Bizottság ítélet, C-127/16 P, EU:C:2018:165, 106. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Ebben az esetben az arányosság elve a támogatásban eredetileg részesülő vállalkozás vevőjének visszatérítési kötelezettségét az általa ténylegesen megtartott versenyelőny összegére korlátozza.
- 82 A fellebbező azt kifogásolja, hogy a Törvényszék megsértette az arányosság elvét, amikor a megtámadott ítélet 159. pontjában úgy ítélte meg, hogy a Bizottság nem volt köteles meghatározni, hogy az állami támogatást milyen mértékben kell visszatéríttetni vele. Úgy véli, hogy a Törvényszék e pontban elismerte, hogy a Bizottság a régi HelB részére kifizetett támogatás teljes összegének visszafizetésére kötelezhette annak értékelése nélkül, hogy e támogatást ténylegesen milyen mértékben ruházták át a részére.
- 83 A fellebbező érvelése azonban a megtámadott ítélet 159. pontjának téves értelmezésén alapul. A Törvényszék ugyanis e pontban csupán azt állapította meg, anélkül hogy tévesen alkalmazta volna a jogot, hogy a Bizottság nem volt köteles meghatározni azon állami támogatás összegét, amelyet a finn hatóságoknak az új HelB-vel kell visszatéríttetniük.
- 84 A Bizottság a vitatott határozatban valójában megállapította a régi HelB és az új HelB közötti gazdasági folytonosságot, és ebből azt a következtetést vonta le, hogy az állami támogatás visszafizetésére vonatkozó kötelezettséget ki kell terjeszteni az új HelB-re is. Ennek során a Bizottság nem foglalt állást a régi HelB-nek nyújtott támogatás mértékéről, amelyből az új HelB ténylegesen továbbra is részesült. Mint azt ezen intézmény a beadványaiban megállapította, különbség van a gazdasági folytonosság megállapítása, és azon arány meghatározása között, amelyben a jogellenes támogatást e támogatás kedvezményezettjeitől vissza kell téríttetni. Ebből következik, hogy a fellebbező nem hivatkozhat érvényesen arra, hogy a megtámadott ítélet 157. pontja téves jogalkalmazást tartalmaz, mivel a Törvényszék lényegében figyelembe vette e különbséget.
- 85 E körülmények között, amint azt a Törvényszék a megtámadott ítélet 159. pontjában megállapította, a Finn Köztársaság feladata az új HelB-vel visszatéríttetendő állami támogatás összegének meghatározása.

- 86 A második, arra alapított jogalapot tehát, hogy a Törvényszék megsértette az arányosság elvét, el kell utasítani.
- 87 A fentiekből következik, hogy mivel az első jogalapnak helyt kell adni, a megtámadott ítéletet hatályon kívül kell helyezni.

A Törvényszék előtti keresetről

- 88 Az Európai Unió Bírósága alapokmánya 61. cikkének első bekezdése értelmében a Törvényszék határozatának hatályon kívül helyezése esetén a Bíróság az ügyet visszautalhatja határozathozatalra a Törvényszékhez, vagy ha a per állása megengedi, az ügyet maga a Bíróság is érdemben eldöntheti.
- 89 A jelen ügyben a Bíróságnak érdemben el kell döntenie a jelen ügyet, amit a per állása megenged.
- 90 A Törvényszékhez benyújtott keresetének első jogalapjában az új HelB azt állítja, hogy a Bizottságnak a régi HelB megvásárlását követően a hivatalos vizsgálati eljárást kiegészítő eljárást megindító határozatot kellett volna hoznia annak érdekében, hogy a fellebbező ezen eljárás keretében előterjeszthesse észrevételeit. A fellebbező kifejti továbbá, hogy a Bizottság azzal, hogy nem fogadott el ilyen határozatot annak érdekében, hogy az érdekeltek előterjeszthessék észrevételeiket, lényeges eljárási szabályt sértett.
- 91 A jelen ítélet 43–64. pontjából kitűnik, hogy e jogalap megalapozott, következésképpen annak helyt kell adni.
- 92 Ebből következik, hogy amennyiben valamely lényeges eljárási szabály megsértése az aktus *ipso iure* megsemmisítését vonja maga után (2022. március 10-i Bizottság kontra Freistaat Bayern és társai ítélet, C-167/19 P és C-171/19 P, EU:C:2022:176, 94. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), a vitatott határozatot meg kell semmisíteni.

A költségekről

- 93 A Bíróság eljárási szabályzata 184. cikkének (2) bekezdése értelmében, ha a fellebbezés megalapozott, és a Bíróság maga hoz a jogvita kapcsán végleges határozatot, a Bíróság határoz a költségekről.
- 94 E szabályzat 138. cikkének (1) bekezdése, amely az említett szabályzat 184. cikkének (1) bekezdése értelmében a fellebbezési eljárásban is alkalmazandó, akként rendelkezik, hogy a Bíróság a peresztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. A Bizottságot, mivel peresztes lett, az új HelB, később Koiviston Auto Helsinki kérelmének megfelelően kötelezni kell a saját költségein felül az új HelB részéről mind az elsőfokú eljárásban, mind pedig a fellebbezési eljárásban felmerült költségek viselésére.

A fenti indokok alapján a Bíróság (negyedik tanács) a következőképpen határozott:

- 1) A Bíróság az Európai Unió Törvényszékének 2022. szeptember 14-i Helsingin Bussiliikenne kontra Bizottság ítéletét (T-603/19, EU:T:2022:555) hatályon kívül helyezi.**

- 2) A Bíróság a Finnország által a Helsingin Bussiliikenne Oy javára végrehajtott, SA.33846 (2015/C) (korábbi 2014/NN) (korábbi 2011/CP) állami támogatásról szóló, 2019. június 28-i (EU) 2020/1814 bizottsági határozatot megsemmisíti.**
- 3) Az Európai Bizottság a saját költségein felül viseli a Koiviston Auto Helsinki Oy részéről mind az elsőfokú, mind a fellebbezési eljárásban felmerült költségeket.**

Aláírások